

بررسی پایایی و اعتبار مقیاس مشکلات بین شخصی (IIP-127)*

نویسنده: دکتر محمدعلی بشارت^{۱*}

۱. استاد گروه روان‌شناسی دانشگاه تهران

*E-mail: Besharat@ut.ac.ir

چکیده

هدف اصلی این پژوهش، بررسی پایایی و اعتبار فرم فارسی مقیاس مشکلات بین‌شخصی بود. ۲۷۱ دانشجوی دانشگاه تهران در سه گروه نمونه ۸۶ (۵۲ دختر، ۳۴ پسر)، ۱۲۵ (۷۷ دختر، ۴۸ پسر) و ۶۰ نفری (۳۰ دختر، ۳۰ پسر) با اجرای مقیاس مشکلات بین‌شخصی، مقیاس سلامت روانی و مقیاس حرمت خود کوپراسمیت در این پژوهش شرکت کردند. پایایی بازآزمایی مقیاس مشکلات بین‌شخصی براساس نتایج دو بار اجرای آزمون محاسبه شد و با ضرایب همبستگی از ۰/۸۸ تا ۰/۹۴ مورد تأیید قرار گرفت. همسانی درونی مقیاس مشکلات بین‌شخصی بر حسب ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه شد و با ضرایب همبستگی از ۰/۸۳ تا ۰/۹۷ مورد تأیید قرار گرفت. اعتبار محتوایی مقیاس مشکلات بین‌شخصی براساس داوری متخصصان روان‌شناسی بررسی و ضرایب توافق کندال برای زیرمقیاس‌های قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری مورد تأیید قرار گرفت. اعتبار همزمان مقیاس مشکلات بین‌شخصی در دو مرحله براساس ضرایب همبستگی نمره‌های آزمودنی‌ها در این مقیاس با نمره‌های آن‌ها در زیرمقیاس‌های بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی و حرمت خود عمومی بررسی و تأیید شد.

کلید واژه‌ها: مقیاس مشکلات بین‌شخصی، پایایی، اعتبار

* این پژوهش با حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه تهران انجام شده است.

دانشور

رفتنار

- دریافت مقاله: ۸۴/۵/۲۵
- ارسال به داوران:
 - ۸۴/۶/۲۶ (۱)
 - ۸۴/۶/۲۶ (۲)
 - ۸۴/۶/۲۶ (۳)
- دریافت نظر داوران:
 - ۸۴/۷/۲۴ (۱)
 - ۸۴/۸/۲۹ (۲)
 - ۸۴/۷/۳۰ (۳)
- ارسال برای اصلاحات:
 - ۸۴/۸/۳۰ (۱)
 - ۸۴/۸/۳۰ (۲)
- دریافت اصلاحات:
 - ۸۴/۸/۳۰ (۱)
 - ۸۴/۸/۳۰ (۲)
- ارسال به داور نهایی:
 - ۸۴/۱۰/۱۲ (۱)
 - ۸۴/۱۲/۳ (۲)
- دریافت نظر داور نهایی:
 - ۸۴/۱۰/۲۵ (۱)
 - ۸۴/۱۲/۷ (۲)
- پذیرش مقاله: ۸۵/۲/۳

Scientific-Research
Journal of
Shahed University
Fifteenth Year
No. 28
2008

دوماهنامه علمی - پژوهشی
دانشگاه شاهد
سال پانزدهم - دوره جدید
شماره ۲۸
اردیبهشت ۱۳۸۷

مقدمه دانشور

مشکلات بین شخصی (interpersonal problems) از شایع ترین مشکلات گزارش شده به وسیله بیماران در جریان مصاحبه های بالینی [۱] و از دلایل اصلی مراجعه افراد برای روان درمانی محسوب می شوند [۲]. مشکلات بین شخصی، مشکلاتی هستند که در رابطه با دیگران تجربه می شوند و آشفتگی روانی ایجاد می کنند [۳، ۴].

۵ دریافت مقاله: ۸۴/۵/۲۵
ارسال به داوران: ۸۴/۶/۲۴
۶ دریافت مقاله: ۸۴/۷/۲۴
ارسال به داوران: ۸۴/۸/۲۹
۷ دریافت مقاله: ۸۴/۸/۲۹
ارسال به داوران: ۸۴/۸/۲۹
۸ دریافت مقاله: ۸۴/۸/۲۹
ارسال به داوران: ۸۴/۸/۲۹
۹ دریافت مقاله: ۸۴/۸/۲۹
ارسال به داوران: ۸۴/۸/۲۹
۱۰ دریافت مقاله: ۸۴/۸/۲۹
ارسال به داوران: ۸۴/۸/۲۹
۱۱ دریافت مقاله: ۸۴/۸/۲۹
ارسال به داوران: ۸۴/۸/۲۹
۱۲ دریافت مقاله: ۸۴/۸/۲۹
ارسال به داوران: ۸۴/۸/۲۹

مشکلات بین شخصی با ماهیت بین شخصی مشکلات روانشناختی (شخصی) سابقه ای طولانی دارد (۳، ۷، ۸)، تا زمان کار هرویتز تلانی برای بررسی و ساماندهی این مشکلات به گونه ای که برای پژوهشگران مفید باشد صورت نگرفته بود. هرویتز و همکارانش [۱، ۹ و ۱۰] با تحلیل دقیق مشکلات گزارش شده در مصاحبه های بالینی توانستند مجموعه ای از مشکلات بین شخصی، شامل مشکلات افراد در زمینه قاطعیت (assertiveness)، مطابقت پذیری (sociability)، اطاعت پذیری (submissiveness)، صمیمیت (intimacy)، مسئولیت پذیری (responsibility) و مهارگری (controlling) را شناسایی، تلفیق و فهرست کنند [۱۱]. همان طور که بارکهم، هارزدی و استارتاپ [۱۲] تصریح کرده اند، مبانی زیرمقیاس ها و عوامل سازنده مقیاس مشکلات بین شخصی با دو دسته بلانکه های مرتبط با تحلیل های تجربی (۱۲، ۱۳، ۱۴) و رویکردهای نظری [۱۵ و ۱۶] مطابقت حاصل Journal of Shahed University Fifteenth Year, Inventory of (Interpersonal Problems) (۲۰۰۸) بود. ماده های این مقیاس، مطابق با اصول علمی و روانشناسی مشکلات در مصاحبه ها به دو دسته تقسیم شد: دسته اول با این عبارت شروع می شود: «برایم دشوار است که فلان کار را انجام دهم» و عبارت اردیبهشت ۱۳۸۷ اصلی دسته دوم این است که «فلان کار را خیلی زیاد انجام می دهم». مقیاس مشکلات بین شخصی امکان اندازه گیری مقدار و ماهیت این نوع مشکلات را به صورت خود گزارش دهی فراهم می سازد [۹].

ضرورت فراهم سازی مقیاسی که بتواند مشکلات بین شخصی را اندازه گیری کند به چند دلیل توجیه می شود:

۱- مشکلات بین شخصی با مداخله های روان درمانگری مرتبط است [۱، ۱۰، ۱۷ و ۱۸]، اما هیچ هنجاری برای نشان دادن فراوانی انواع مشکلات وجود ندارد. یک مقیاس استاندارد شده به ما کمک می کند که شایع ترین انواع مشکلات بین شخصی را به صورتی نظام دار شناسایی کنیم.

۲- وجود یک مقیاس به ما کمک می کند که مشخص کنیم چه چیزی در جریان درمان به دست آمده است. اگر مقیاسی وجود داشته باشد که مشکلات بین شخصی معمول را مشخص کند، بیمار و درمانگر می توانند به صورت مستقل مشکلات مورد نظر و میزان بهبود آن ها در جریان درمان را بررسی کنند.

۳- مقیاس مشکلات بین شخصی با ارزیابی نوع و مقدار این دسته از مشکلات علاوه بر سنجش عینی آن ها به منظور تأمین هدف های پژوهشی و نظری، امکان تشخیص و تمایز آن ها از مشکلات شخصی را فراهم می سازد. برای مثال، دو نوع مشکلات شخصی و بین شخصی در فرایند درمان تغییراتشان متفاوت است و ترسیم این تفاوت به وسیله مقیاس مشکلات بین شخصی می تواند با پیش آگهی و نتایج درمان مرتبط باشد.

مشخصه های روان سنجی مقیاس مشکلات بین شخصی در نمونه های خارجی، شامل همسانی درونی (consistency internal)، پایایی بازآزمایی (test-retest reliability) [۹]، ساختار عاملی (factor structure) [۱۵]، اعتبار سازه (construct validity) [۱۹] و حساسیت (sensitivity) نسبت به تغییرات بالینی در فرایند روان درمانی [۲۰] بررسی و تأیید شده است.

هدف پژوهش حاضر بررسی پایایی (reliability) و اعتبار (validity) فرم فارسی مقیاس مشکلات بین شخصی است. اهمیت اعتباریابی این ابزار برای استفاده در دوحوزه گسترده اقدامات بالینی و پژوهشی، و قابلیت کاربرد آن در مورد جمعیت های بهنجار و نابهنجار،

اهمیت و ضرورت پژوهش را توجیه و بر آن تأکید می‌کند.

روش

الف - جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش

جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه تهران که در سال‌های تحصیلی ۷۹ تا ۸۲ در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند تشکیل می‌دهد. سه نمونه مورد بررسی این پژوهش به صورت تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. برای سنجش همسانی درونی و پایایی بازآزمایی مقیاس، یک نمونه ۸۶ نفری (۵۲ دختر، ۳۴ پسر)، و برای سنجش اعتبار همزمان مقیاس، یک نمونه ۱۲۵ نفری (۷۷ دختر، ۴۸ پسر) و یک نمونه ۶۰ نفری (۳۰ دختر، ۳۰ پسر) مورد بررسی قرار گرفتند. پس از تشریح اهداف پژوهش برای آزمودنی‌ها مبنی بر بررسی نوع بازخوردها، احساسات و روابط بین شخصی آن‌ها، به منظور جلب همکاری و ترغیب آنان به تکمیل دقیق پرسشنامه‌ها و ایجاد انگیزه برای شرکت مجدد در آزمون دوم به فاصله دو تا چهار هفته (برای نمونه اول)، به آن‌ها گفته شد که هر کس مایل باشد نتیجه آزمون را دریافت کند می‌تواند نام یا نشانه‌ای از خود را یادداشت نماید. نمونه‌های مذکور کسانی بودند که به طور کامل به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. تعداد کل نمونه مورد بررسی در این پژوهش ۲۷۱ دانشجوی (۱۵۷ دختر و ۱۱۲ پسر) بود. میانگین سنی کل آزمودنی‌ها ۲۱/۷۹ سال ($sd=2/13$)، دامنه = ۱۸-۲۶، آزمودنی‌های دختر ۲۱/۲۶ سال ($sd=2/00$)، دامنه = ۱۸-۲۶ و آزمودنی‌های پسر ۲۲/۶۲ سال ($sd=2/07$)، دامنه = ۱۹-۲۶ بود.

ب- ابزار تحقیق

• مقیاس مشکلات بین شخصی: مقیاس مشکلات بین شخصی یک آزمون ۱۲۷ سؤالی است و مشکلات بین شخصی را در شش زمینه قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از نمره ۰ تا ۴ می‌سنجد [۹].

این مقیاس از دو قسمت تشکیل شده است: قسمت اول که به چهار زیرمقیاس اول مربوط می‌شود جمعاً ۷۸ سؤال را به خود اختصاص می‌دهد. این سؤال‌ها با عبارت «برایم دشوار است که ...» (It is hard for me to ...) عبارت می‌شوند. قسمت دوم از ۴۹ سؤال تشکیل شده و با عبارت «... را خیلی زیاد انجام می‌دهم.» (I do ... too much.) شروع می‌شود. از مجموع ۱۲۷ ماده مقیاس مشکلات بین شخصی، ۲۱ ماده به زیرمقیاس قاطعیت، ۱۸ ماده به زیرمقیاس مردم‌آمیزی، ۱۰ ماده به زیرمقیاس اطاعت‌پذیری، ۱۲ ماده به زیرمقیاس صمیمیت، ۱۲ ماده به زیرمقیاس مسئولیت‌پذیری و ۱۰ ماده به زیرمقیاس مهارگری اختصاص یافته است. علاوه بر شش زیرمقیاس فوق، میانگین کل آزمودنی در زمینه مشکلات بین شخصی نیز براساس نمره وی در مجموع ۱۲۷ ماده آزمون محاسبه می‌شود. نمره آزمودنی در هر یک از زیرمقیاس‌ها و در نمره کل مشکلات بین شخصی بر حسب میانگین محاسبه می‌شود. بر این اساس، در هر یک از مقیاس‌ها، جمع نمره آزمودنی بر تعداد ماده‌های آن مقیاس تقسیم می‌شود و دامنه نمره آزمودنی از صفر تا چهار متغیر خواهد بود. پس از مکاتبه و دریافت یک نسخه از مقیاس مشکلات بین شخصی به همراه داده‌های مربوط به مشخصه‌های روان‌سنجی آزمون و روش نمره‌گذاری آن از سازنده مقیاس، ترجمه فارسی آن توسط محقق انجام شد. نسخه ترجمه شده ابتدا با همکاری یکی از متخصصان روان‌شناسی بررسی و اصلاح گردید و سپس برای اطمینان بیشتر در مورد صحت ترجمه و مطابقت دو نسخه انگلیسی و فارسی، در اختیار دو نفر از متخصصان زبان انگلیسی قرار گرفت تا با استفاده از روش ترجمه معکوس (back translation) آن را به فارسی برگردانند. بدین ترتیب، پس از چند مرحله بررسی، بازبینی و اعمال تغییرات و اصلاحات، فرم فارسی مقیاس مشکلات بین شخصی برای اجرای پژوهش آماده شد.

نمونه‌هایی از ماده‌های مقیاس مشکلات بین شخصی:

- برای من سخت است که به دیگران اعتماد کنم.

- برای من سخت است که به دیگران نه بگویم.

$r = 0/82$ و در سطح $P < 0/001$ معنادار بودند که نشانه پایایی بازآزمایی رضایت بخش می‌باشد.

اعتبار هم‌زمان مقیاس سلامت روانی از طریق اجرای هم‌زمان پرسشنامه سلامت عمومی در مورد همه آزمودنی‌های دو گروه محاسبه شد. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره کلی آزمودنی‌ها در پرسشنامه سلامت عمومی با زیرمقیاس بهزیستی روان‌شناختی همبستگی منفی معنادار ($P < 0/001$) وجود دارد. این نتایج، اعتبار هم‌زمان مقیاس سلامت روانی را تأیید می‌کنند. اعتبار تفکیکی مقیاس سلامت روانی از طریق مقایسه نمره‌های بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی دو گروه بیمار و بهنجار محاسبه شد و مورد تأیید قرار گرفت (بشارت، ۱۳۸۴).

• مقیاس حرمت خود کوپراسمیت: حرمت خود آزمودنی‌ها در این پژوهش با استفاده از «مقیاس حرمت خود کوپراسمیت» (Coopersmith Self-Esteem Inventory) [۲۴] سنجیده شد. این مقیاس دارای ۵۸ ماده است که به صورت بله/خیر پاسخ داده می‌شوند. ۵۰ ماده مربوط به چهار زیرمقیاس حرمت خود عمومی، خانوادگی، تحصیلی و اجتماعی و ۸ ماده مربوط به پرسش‌های دروغ‌سنج است. نمره حرمت خود کلی آزمودنی نیز برحسب مجموع نمره‌های چهار زیرمقیاس آزمون محاسبه می‌شود. ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس حرمت خود کوپراسمیت در پژوهش‌های خارجی [۲۵، ۲۶ و ۲۷] و داخلی [۲۸، ۲۹ و ۳۰] مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است. فیشر [۲۵] ضریب آلفای کرونباخ حرمت خود کلی را $0/81$ و ضریب پایایی بازآزمایی مقیاس را در مورد یک نمونه دانش‌آموزی با فاصله پنج هفته $0/88$ محاسبه کرد. کروکر [۲۶] نیز در مطالعه حرمت خود دانش‌آموزان، ضریب آلفای کرونباخ مقیاس حرمت خود را $0/83$ و ضریب پایایی بازآزمایی آن را $0/72$ به دست آورد. کوپراسمیت [۲۷] ضریب پایایی بازآزمایی مقیاس را در مورد ۱۷۴۸ دانش‌آموز در یک دوره سه ساله $0/70$ محاسبه کرد. اعتبار محتوایی مقیاس حرمت خود

- برای من سخت است که تسلط کسی را بر خودم بپذیرم.

- برای من سخت است که نسبت به کسی علاقه‌مند شوم.

- برای حل مشکل دیگران خیلی احساس مسئولیت می‌کنم.

- دیگران را بیش از حد کنترل می‌کنم.

• مقیاس سلامت روانی: مقیاس سلامت روانی (Mental Health Inventory) یک آزمون ۳۴ سؤالی است و دو وضعیت بهزیستی روان‌شناختی (psychological well-being) و درماندگی روان‌شناختی (psychological distress) را در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از نمره ۱ تا ۵ می‌سنجد. حداقل نمره آزمودنی در زیرمقیاس‌های بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی به ترتیب ۱۴ و ۲۰ و حداکثر نمره آزمودنی در همین زیرمقیاس‌ها به ترتیب ۶۰ و ۱۰۰ خواهد بود. در فرم فارسی، این مقیاس که در نمونه‌ای متشکل از یکصد و شصت دانشجوی دانشگاه‌های تهران و علم و صنعت ایران در دو گروه بیمار ($n = 80$; دختر، ۳۰ پسر) و بهنجار ($n = 80$; دختر، ۳۰ پسر) اجرا شد، ضرایب آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی برای نمره آزمودنی‌های بهنجار به ترتیب $0/91$ و $0/88$ و برای نمره آزمودنی‌های بیمار به ترتیب $0/85$ و $0/89$ محاسبه شد که نشانه همسانی درونی خوب مقیاس است.

ضرایب همبستگی بین نمره‌های تعدادی از آزمودنی‌های بهنجار ($n = 30$) در دو نوبت با فاصله دو هفته برای سنجش پایایی بازآزمایی محاسبه شد. این ضرایب برای بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی به ترتیب $r = 0/89$ و $r = 0/87$ و در سطح $P < 0/001$ معنادار بودند که نشانه پایایی بازآزمایی رضایت‌بخش مقیاس است. ضرایب همبستگی بین نمره‌های تعدادی از آزمودنی‌های بیمار ($n = 30$) نیز در دو نوبت با فاصله یک تا دو هفته برای ارزیابی پایایی بازآزمایی محاسبه شد. این ضرایب برای بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی به ترتیب $0/77$

جدول ۱ شاخص‌های آماری میانگین و انحراف معیار نمره‌های آزمودنی‌ها را بر حسب متغیرهای مشکلات بین‌شخصی، سلامت روانی و حرمت خود نشان می‌دهد.

پایایی بازآزمایی

ضرایب همبستگی بین نمره‌های مقیاس مشکلات بین‌شخصی برای نمونه اول ($n=86$) در دو نوبت با فاصله دو تا چهار هفته به منظور سنجش پایایی بازآزمایی مقیاس محاسبه شد. این ضرایب برای میانگین کل مشکلات بین‌شخصی و شش زمینه مختلف از مشکلات بین‌شخصی شامل قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری به ترتیب ۰/۹۴، ۰/۸۹، ۰/۹۲، ۰/۹۲، ۰/۸۹، ۰/۸۸ و ۰/۸۹ و در سطح $P=0.001$ معنادار بودند.

کوپراسمیت براساس ارزیابی‌های پنج متخصص روان‌شناس، بالا و اعتبار ملاکی آن معادل ۰/۷۳ گزارش شده است [۲۷]. در پژوهش پورشافعی [۲۸]، ضریب پایایی مقیاس به روش دو نیمه‌سازی ۰/۸۳ گزارش شده و ثابت [۲۹] ضریب آلفای کرونباخ مقیاس حرمت خود کوپراسمیت را ۰/۸۷ محاسبه کرده است. ذوالفقاری [۳۰] در یک نمونه ۶۰۰ نفری دانش‌آموزی، ضریب آلفای کرونباخ مقیاس حرمت خود کوپراسمیت را ۰/۸۵ به دست آورد. در همین پژوهش، اعتبار همزمان مقیاس حرمت خود کوپراسمیت از طریق ضریب همبستگی آن با پرسشنامه حرمت خود آیزنک معادل ۰/۸۴ گزارش شده است و اعتبار سازه مقیاس با استفاده از روش تحلیل عاملی مورد تأیید قرار گرفته است. در این پژوهش از نمره حرمت خود کلی این مقیاس استفاده شده است.

نتایج

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نمره‌های دانشجویان بر حسب متغیرهای مشکلات بین‌شخصی، سلامت روانی و حرمت خود

متغیر	آزمودنی، شاخص		دانشجویان دختر		دانشجویان پسر		کل دانشجویان	
	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M
مشکلات بین‌شخصی (کل)	۰/۶۴	۱/۷۸	۰/۷۴	۱/۸۴	۰/۶۸	۱/۸۰	۰/۶۸	۱/۸۰
قاطعیت	۰/۶۱	۱/۷۸	۰/۷۰	۱/۷۹	۰/۶۴	۱/۷۸	۰/۶۴	۱/۷۸
مردم‌آمیزی	۰/۷۲	۱/۹۲	۲/۰۴	۰/۸۷	۰/۷۸	۱/۹۷	۰/۷۸	۱/۹۷
اطاعت‌پذیری	۰/۵۶	۱/۴۸	۱/۳۱	۰/۵۳	۰/۵۵	۱/۴۱	۰/۵۵	۱/۴۱
صمیمیت	۰/۵۸	۱/۴۵	۱/۴۲	۰/۵۵	۰/۵۹	۱/۴۷	۰/۵۹	۱/۴۷
مسئولیت‌پذیری	۰/۶۱	۱/۸۲	۱/۸۵	۰/۷۴	۰/۶۶	۱/۸۳	۰/۶۶	۱/۸۳
مهارگری	۰/۶۵	۱/۵۳	۱/۴۳	۰/۴۹	۰/۶۰	۱/۴۹	۰/۶۰	۱/۴۹
بهبودی روان‌شناختی	۹/۵۷	۴۹/۱۱	۴۷/۶۰	۱۰/۷۳	۱۰/۰۲	۴۸/۵۳	۱۰/۰۲	۴۸/۵۳
درماندگی روان‌شناختی	۱۵/۸۴	۵۷/۸۹	۵۹/۹۴	۱۶/۸۹	۱۶/۲۱	۵۸/۶۸	۱۶/۲۱	۵۸/۶۸
حرمت خود (کل)	۵/۱۰	۳۶/۵۳	۳۷/۹۳	۶/۷۳	۵/۹۶	۳۷/۲۳	۵/۹۶	۳۷/۲۳

برای سنجش همسانی درونی مقیاس مشکلات بین‌شخصی از ضریب آلفای کرونباخ (۳۱) در مورد نمره‌های آزمودنی‌های نمونه اول ($n=86$) استفاده شد.

این ضرایب نشانه پایایی بازآزمایی خوب مقیاس مشکلات بین‌شخصی هستند (جدول ۲).

همسانی درونی

۰/۸۲ محاسبه شد. این ضرایب، نشانه همسانی درونی خوب مقیاس مشکلات بین شخصی است.

اعتبار

اعتبار محتوایی مقیاس مشکلات بین شخصی براساس داوری هشت نفر از متخصصان روان‌شناسی بررسی و ضرایب توافق کندال برای زیرمقیاس‌های آزمون به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۶۱، ۰/۵۷، محاسبه شد (جدول ۳).

ضرایب آلفای کرونباخ پرسش‌های هریک از زیرمقیاس‌های قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری برای کل آزمودنی‌ها در نوبت اول به ترتیب ۰/۹۷، ۰/۹۵، ۰/۸۶، ۰/۸۷، ۰/۹۶ و ۰/۸۲ و در نوبت دوم به ترتیب ۰/۹۳، ۰/۹۰، ۰/۷۳، ۰/۷۹، ۰/۹۰ و ۰/۷۸ محاسبه شد (جدول ۲). ضرایب آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های پرسشنامه مشکلات بین شخصی برای کل آزمودنی‌ها (n= ۲۷۱) به ترتیب ۰/۹۷، ۰/۹۴، ۰/۸۳، ۰/۸۵، ۰/۹۶ و

جدول ۲: ضرایب همبستگی بین نمره‌های دانشجویان در مقیاس مشکلات بین شخصی در نوبت اول و دوم

r	T2			T1			متغیر
	Alpha	SD	M	Alpha	SD	M	
۰/۹۴	۰/۹۱	۰/۷۳	۱/۸۳	۰/۹۵	۰/۶۹	۱/۷۹	مشکلات بین شخصی
۰/۸۹	۰/۹۳	۰/۶۶	۱/۷۵	۰/۹۷	۰/۶۶	۱/۷۷	قاطعیت
۰/۹۲	۰/۹۰	۰/۷۴	۱/۷۸	۰/۹۵	۰/۷۹	۱/۹۵	مردم‌آمیزی
۰/۹۲	۰/۷۳	۰/۵۸	۱/۴۷	۰/۸۶	۰/۵۶	۱/۴۱	اطاعت‌پذیری
۰/۸۹	۰/۷۹	۰/۶۷	۱/۴۷	۰/۸۷	۰/۵۹	۱/۴۴	صمیمیت
۰/۸۸	۰/۹۰	۰/۶۶	۱/۸۰	۰/۹۶	۰/۶۷	۱/۸۲	مسئولیت‌پذیری
۰/۸۹	۰/۷۸	۰/۶۴	۱/۵۰	۰/۸۳	۰/۶۱	۱/۴۸	مهارگری

All Ps < 0.001

جدول ۳: ضرایب توافق کندال بین نمره‌های هشت داور در مورد زیرمقیاس‌های آزمون مشکلات بین شخصی

P	Kendal's W	df	X2	شاخص	
				متغیر	
۰/۰۰۰	۰/۶۸	۲۰	۱۰۸/۹۲	قاطعیت	
۰/۰۰۰	۰/۶۴	۱۷	۸۷/۲۰	مردم‌آمیزی	
۰/۰۰۰	۰/۵۳	۹	۳۸/۲۷	اطاعت‌پذیری	
۰/۰۰۰	۰/۵۵	۱۱	۴۸/۹۱	صمیمیت	
۰/۰۰۰	۰/۵۸	۱۱	۵۱/۴۱	مسئولیت‌پذیری	
۰/۰۰۰	۰/۶۰	۹	۴۳/۸۴	مهارگری	

بهبودی روان‌شناختی، همبستگی منفی و با نمره آن‌ها در زیرمقیاس درماندگی روان‌شناختی همبستگی مثبت وجود دارد (جدول ۴). همبستگی‌های مذکور همگی در سطح P= ۰/۰۰۱ معنادار بودند.

اعتبار همزمان مقیاس مشکلات بین شخصی در مرحله نخست با استفاده از مقیاس سلامت روانی در مورد نمونه دوم (n= ۱۲۵) بررسی شد. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره آزمودنی‌ها در مقیاس مشکلات بین شخصی (میانگین کل) و زیرمقیاس‌های شش‌گانه آن با نمره آن‌ها در زیرمقیاس

داد. پایایی بازآزمایی مقیاس برحسب محاسبه ضرایب همبستگی بین نمره‌های آزمودنی‌ها در دو نوبت با فاصله دو تا چهار هفته برای میانگین کل مشکلات بین شخصی و مشکلات بین شخصی آن‌ها در زمینه‌های قاطعیت، مردم‌آمیزی، اطاعت‌پذیری، صمیمیت، مسئولیت‌پذیری و مهارگری تأیید شد. همسانی درونی ماده‌های زیرمقیاس‌های مشکلات بین شخصی نیز بر حسب ضریب آلفای کرونباخ در هر دو نوبت فوق‌الذکر محاسبه شد و مورد تأیید قرار گرفت. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در مورد مشخصه‌های روانسنجی مقیاس مشکلات بین شخصی [۹، ۱۵، ۱۹ و ۲۰] مطابقت می‌کند.

اعتبار مقیاس مشکلات بین شخصی در مرحله دوم با استفاده همزمان از مقیاس حرمت خود کوپراسمیت در مورد نمونه سوم ($n=60$) بررسی شد. نتایج ضرایب همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمره آزمودنی‌ها در مقیاس مشکلات بین شخصی (میانگین کل) و زیرمقیاس‌های شش‌گانه آن با نمره آن‌ها در حرمت خود عمومی، همبستگی منفی معنادار ($P=0/001$) وجود دارد (جدول ۵).

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر مشخصه‌های روانسنجی فرم فارسی مقیاس مشکلات بین شخصی را مورد تأیید قرار

جدول ۴: ضرایب همبستگی پیرسون زیرمقیاس‌های مشکلات بین شخصی با بهزیستی روان‌شناختی و درماندگی روان‌شناختی برای بررسی اعتبار همزمان مقیاس مشکلات بین شخصی

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱- مشکلات بین شخصی (کل)	--							
۲- قاطعیت	۰/۹۴	--						
۳- مردم‌آمیزی	۰/۸۹	۰/۸۹	--					
۴- اطاعت‌پذیری	۰/۷۳	۰/۷۰	۰/۷۳	--				
۵- صمیمیت	۰/۷۶	۰/۸۱	۰/۶۳	۰/۶۲	--			
۶- مسئولیت‌پذیری	۰/۹۳	۰/۹۴	۰/۸۹	۰/۶۹	۰/۷۴	--		
۷- مهارگری	۰/۶۹	۰/۷۲	۰/۶۵	۰/۷۳	۰/۸۳	۰/۷۳	--	
۸- بهزیستی روان‌شناختی	-۰/۶۱	-۰/۵۸	-۰/۵۹	-۰/۵۰	-۰/۴۶	-۰/۵۹	-۰/۳۷	--
۹- درماندگی روان‌شناختی	۰/۵۶	۰/۵۵	۰/۵۶	۰/۵۲	۰/۴۳	۰/۵۵	۰/۳۴	-۰/۹۴

All $P_s < 0.001$

جدول ۵: ضرایب همبستگی پیرسون زیرمقیاس‌های مشکلات بین شخصی با حرمت خود برای بررسی اعتبار همزمان مقیاس مشکلات بین شخصی

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- مشکلات بین شخصی (کل)	--						
۲- قاطعیت	۰/۹۴	--					
۳- مردم‌آمیزی	۰/۸۹	۰/۸۹	--				
۴- اطاعت‌پذیری	۰/۷۱	۰/۶۹	۰/۷۲	--			
۵- صمیمیت	۰/۷۴	۰/۸۰	۰/۶۱	۰/۶۱	--		
۶- مسئولیت‌پذیری	۰/۹۳	۰/۹۴	۰/۸۹	۰/۶۷	۰/۷۲	--	
۷- مهارگری	۰/۶۸	۰/۷۱	۰/۶۵	۰/۷۳	۰/۸۳	۰/۷۲	--
۸- حرمت خود (کل)	-۰/۸۵	-۰/۸۱	-۰/۸۵	-۰/۵۲	-۰/۴۳	-۰/۷۸	-۰/۳۶

All $P_s < 0.001$

در زمینه بررسی انواع اعتبار یک مقیاس که فرایندی مستمر است، بیش تر نمایان می شوند. بر این اساس، تدارک طرح های پژوهشی به منظور تکمیل فرایند اعتباریابی فرم فارسی مقیاس مشکلات بین شخصی و حتی تکرار بعضی پژوهش ها برای تأیید یافته های فعلی به عنوان یک ضرورت پیشنهاد می شود. انجام چنین پژوهش هایی، مقدمات لازم برای هنجاریابی فرم فارسی مقیاس مشکلات بین شخصی را، به عنوان فرایندی متمایز از اعتباریابی، در آینده فراهم خواهد ساخت.

تقدیر و تشکر

از دانشجویانی که به عنوان آزمودنی و پرسشگر در این پژوهش شرکت و همکاری کردند و همچنین از اساتید و مسئولان ذیربط دانشگاه تهران که با همکاری صمیمانه آن ها این پژوهش انجام شد، تشکر و قدردانی می شود.

اعتبار محتوایی مقیاس مشکلات بین شخصی براساس داوری متخصصان برای زیرمقیاس های قاطعیت، مردم آمیزی، اطاعت پذیری، صمیمیت، مسئولیت پذیری و مهارگری مورد تأیید قرار گرفت. اعتبار همزمان مقیاس مشکلات بین شخصی در دو مرحله مورد بررسی قرار گرفت. در مرحله اول، ضرایب همبستگی زیرمقیاس های مشکلات بین شخصی و زیرمقیاس های سلامت روانی، شامل بهزیستی روان شناختی و درماندگی روان شناختی، محاسبه شد. طبق این نتایج، فرم فارسی مقیاس مشکلات بین شخصی از اعتبار کافی برخوردار است. در مرحله دوم، ضرایب همبستگی زیرمقیاس های مشکلات بین شخصی و نمره حرمت خود عمومی آزمودنی ها نیز اعتبار همزمان فرم فارسی مقیاس را مورد تأیید قرار داد. این یافته ها با نتایج پژوهش های انجام شده در زمینه اعتبار مقیاس مشکلات بین شخصی [۹، ۱۵، ۱۹ و ۲۰] مطابقت می کند.

با استناد به یافته های فعلی فرم فارسی مقیاس مشکلات بین شخصی، که علی رغم اهمیت و ضرورت توجه به این دسته از مشکلات هم در حوزه های بالینی و هم در زمینه های نظری همچنان خلأ فقدان آن محدود ساز شده است، می توان از این ابزار ارزشمند در پژوهش های مربوط به روابط بین شخصی استفاده کرد؛ گرچه پژوهش حاضر در مورد نمونه هایی از جمعیت بهنجار انجام شده، و اعتباریابی مقیاس مشکلات بین شخصی در مورد جمعیت های بیمار، گام بعدی در تکمیل مشخصه های روان سنجی این مقیاس خواهد بود. با استناد به یافته های مشابه [۱، ۹ و ۱۰] می توان از آن برای پژوهش های اکتشافی در مورد گروه های مختلف بیماران، مخصوصاً کسانی که بیش تر از مشکلات بین شخصی رنج می برند استفاده کرد.

نتایج پژوهش حاضر در تأیید پایایی و اعتبار فرم فارسی مقیاس مشکلات بین شخصی، در عین حال با محدودیت های خاص مقدماتی بودن این مشخصه ها همراه است. این محدودیتها، مخصوصاً

منابع

17. Horowitz , L. M., & de Sales French, R. (1979) Interpersonal problems of people who describe themselves as lonely. *Journal of Counseling and Clinical Psychology*, 47, 762-764.
18. Horowitz , L. M., & de Sales French, R., & Anderson, C. A. (1982) The prototype of a lonely person. In L. Peplau & D. Perlman (Ed.), *Loneliness: a sourcebook of current theory, research and therapy* (pp. 183-205). New York: Wiley Interscience.
19. Gurtman, M. B. (1995) Personality structure and interpersonal problems: a theoretical-guided item analysis of the Inventory of Interpersonal Problems. *Personality Assessment*, 2, 343-361.
20. Gurtman, M. B. (1996) Interpersonal problems and the psychotherapy context: the construct validity of the Inventory of Interpersonal Problems. *Psychological Assessment*, 8, 241-255.
21. Veit, C. T., & Ware, J. E. (1983) The structure of psychological distress and well-being in general population. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 51, 730-742.
۲۲. بشارت، محمدعلی (۱۳۷۹) نقش سبک دلبستگی زوجین بر سازش روان‌شناختی با ناباروری. فصلنامه پزشکی باروری و ناباروری، سال دوم، شماره پنجم، ۲۵-۱۷
۲۳. بشارت، محمدعلی (۱۳۸۴) پایایی و اعتبار مقیاس سلامت روانی (MHI)، فصلنامه دانشور رفتار، زیرچاپ.
24. Coopersmith, S. (1967) *The Antecedents of Self-Esteem*. San Francisco: Freeman.
25. Fisher, D., & Beer, I. (1990) Codependency and self-esteem among high school students.
26. Crocker, J. (1993) Memory for information about others effect of self-esteem and performance feedback. *Journal of Research in Personality*, 27.
27. Coopersmith, S. (1990). *Manual of SEI*. Conrulling Psychologist Press, Inc.
۲۸. پورشافعی، هادی (۱۳۷۱) بررسی رابطه عزت نفس با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان سال سوم متوسطه. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تربیت معلم.
۲۹. ثابت، مهرداد (۱۳۷۵) نرم‌یابی تست عزت نفس کوپراسمیت در مدارس راهنمایی مناطق ۱۹ گانه تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه علامه طباطبائی.
۳۰. ذوالفقاری، اکرم‌السادات (۱۳۷۶) بررسی روانی، اعتبار و نرم‌یابی پرسش نامه عزت نفس کوپراسمیت در دبیرستان‌های اصفهان. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تهران.
31. Cronbach, L. J. (1970) *Essentials of psychological testing*. New York: Harper and Row International.
1. Horowitz , L. M. (1979) On the cognitive structure of interpersonal problems treated in psychotherapy. *Journal of Counseling and Clinical Psychology*, 47, 5-15.
2. Horowitz , L. M., Rosenberg, S. E., & Bartholomew, K. (1993) Interpersonal problems, attachment styles, and outcome in brief dynamic psychotherapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61, 549-560.
3. Leary, T. (1957). *Interpersoanl diagnosis of personality*. New York: Ronald Press.
4. Horowitz, L. M. (1994) Pschemas, psychopathology, and psychotherapy research. *Psychotherapy Research*, 4, 1-19.
5. Horney, K. (1950). *Neurosis and human growth: the struggle toward self-realization*. New York: Norton.
6. Horowitz , L. M., Rosenberg, S. E., Baer, B. A., Ureno, G., & Villasenor, V. S. (1988) Inventory of interpersonal problems: psychometric proprties and clinical applications. *Journal of Counseling and Clinical Psychology*, 56, 885-892.
7. Sullivan, H. S. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry*. New York: Norton.
8. Horney, K. (1945) *Our inner conflicts*. New York: Norton.
9. Horowitz , L. M., Rosenberg, S. E., Baer, B. A., Ureno, G., & Villasenor, V. S. (1988) Inventory of interpersonal problems: psychometric proprties and clinical applications. *Journal of Counseling and Clinical Psychology*, 56, 885-892.
10. Horowitz , L. M., & Vitkus, J. (1986) The interpersonal basis of psychiatric symptoms. *Clinical Psychology Review*, 6, 443-469.
11. Gurtman, M. B. (1992) Trust, distrust, and interpersonal problems: a circumplex analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62, 989-1002.
12. Barkham, M., Hardy, G. E., & Startup, M. (1996) The IIP-32: a short version of the Inventory of Interpersonal Problems. *British Journal of Clinical Psychology*, 35, 21-36.
13. Barkham, M., Hardy, G. E., & Startup, M. (1994) The structure, validity and clinical relevance of the Inventory of Interpersonal Problems. *British Journal of Medical Psychology*, 67, 171-185.
14. Savournin, R., Evns, C., Hirst, J. F., & Watson, J. P. (1995) The elusive factor structure of the Inventory of Interpersonal Problems. *British Journal of Medical Psychology*, 68, 353-369.
15. Alden, L. E., Wiggins, J. S., & Pincus, A. L. (1990) Construction of circumplex scales or the Inventory of Interpersonal Problems. *Journal of Personality Assessment*, 55, 521-536.
16. Soldz, S., Budman, S., Demby, A., & Merry, J. (1995) A short form of the Inventory of Interpersonal Problems Circumplex Scales. *Assessment*, 2, 53-63.